

In memoriam fra Slobodanu Lončaru

Jednomu od bezbrojnih preko Rijeke

Godine 2010. komemoriramo šezdesetpetu godišnjicu mučeničke smrti šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca koji nadoše smrt pod okrutnim knutom komunističkoga divljanja. Bila je to godina krvavoga pokolja nad nevinim ljudima nadahnutim vjerom i rodoljubljem kao žrtvama ideološkoga jednomylja bez etičkih načela i osvetoljubivih pobuda protiv svojih protivnika. To je najkrvavija i najsmrtonosnija godina hrvatske povijesti, kada je s lica zemlje nestalo jednog naraštaja naše prošlosti koja je bila nadahnut idealima vjere i nacije i koju su komunistički silnici potpuno pregazili.

Među tim žrtvama nalazili su se intelektualci, seljaci i radnici, vojnici, svećenici i časte sestre te osobe svih uzrasta, od staraca i starica do nevne djece i dojenčadi. Posebna strijela komunističkih silnika bila je uperena protiv Katoličke crkve i njezinih predstavnika kao nositelja objavljene Riječi i kulturnih predstavnika hrvatskoga naroda. Stranice franjevačkoga nekrologija Hercegovačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije najviše su ispunjene smrću pogubljenih franjevaca u mjesecu veljači 1945. do kraja iste godine. Bilo je to vrijeme straha, progona i sijanja smrti kao nikada prije u četrnaeststoljetnoj povijesti hrvatskoga naroda. To bjelodano dokazuju već objavljene knjige o hrvatskim mučenicima kao i podignuti spomenici njima u čast po selima i gradovima naše Domovine.

Ta se komunistička mržnja po-

sebno istakla nad hercegovačkim franjevcima, od kojih su mnogi pobijeni, a ostali većinom pozatvarani da bi se njihovo djelovanje u narodu potpuno uništilo. Među takvim žrtvama lebde mi pred očima moji širokobriješki profesori i uzorni suborci iz gimnazijskih i bogoslovskih vremena. Ne znam bih li se više divio svetačkim likovima fra Maksimilijana Jurčica (1913. – 1945.) i fra Svetislava Markotića (1921. – 1945.) ili prekaljenim rodoljubima kao što su bili fra Žarko Leventić (1919. – 1945.) i fra Slobodan Lončar (1915. – 1945.), tim produhovljenim svećenicima koji su zračili Kristovom ljubavi, franjevačkim zajedništvom i žarkim rodoljubljem. Pali su kao žrtve komunističkoga bezumlja i iščezli po raznim bogazima hrvatskih životnih prostora.

Fra Slobodan je rođen 1. ožujka 1915. u Vinjanima kod Posušja i kršten pod imenom Ivan u crkvi svetoga Jurja mučenika u župi Vir. Osnovnu školu svršio je u Posušju i 1928. godine bio primljen u franjevačko sjemenište na Širokome Brijegu na kojemu je dovršio srednju školu s velikom maturom 1937. godine. U međuvremenu je 3. srpnja 1934. stupio u novicijate na Humcu kod Ljubuškoga s jedanaesticom svojih školskih kolega, od kojih su deseterica postali svećenici. Bogoslovni studij svršio je u Mostaru, gdje je 16. lipnja 1940. ređen za svećenika. Pastoralnu službu kapelana obavljao je na Širokome Brijegu i u Drinovcima, odakle su ga partizani odveli prema Ljubuškomu i u blizini grada strijeljali i pokopali.

Među žrtvama rata i poraća s pijetetom i na poseban način sjećam se prijatelja fra Slobodana Lončara. On je bio samo godinu dana mlađi od mene i sukolega u gimnaziji na Širokome Brijegu gdje smo zajedno proveli tri godine u sjemeništu i jednu godinu u klerikatu. Bilo je to vrijeme dačkih poleta, zajedničkih izleta i intenzivnih priprava za svećeničko zvanje koje nam je kao ideal lebdjelo pred očima. On je već u petome razredu gimnazije bio fizički i duševno razvijen mladić koji je svojom pojavom sve nas osvaja. Te značajke prenio je poslije i u Mostar gdje smo tijekom triju godina zajednički studirali filozofiju i teologiju i pripremali se za svećeničko ređenje.

Fra Slobodan je zračio ljudskom toplinom i vedrinom koju je očitovao u susretu sa svim osobama u životu. Nadasve, bio je čvrst značaj na koga smo se mogli osloniti i na njegovu potporu računati. Posjedovao je i izvjesnu dozu humora što se posebno očitovalo u šaljivome glasilu *Podbadalo* koje je zajedno s fra Žarkom Leventićem uređivao u Mostaru. Znao je svojim kistom nacrtati pojedine osobe tako dojmljivo da bi na sve nas duboko djelovalo. Ali time je izazivao i negativnu reakciju kod pogođenih osoba. Tako se krug njegovih poštivatelja smanjivao pa je i on skrenuo svoj rad u drugome pravcu, gdje se potpuno rehabilitirao i krug prijatelja još više proširio. Kao svećenik pošao je pun oduševljenja u duhovnu pastvu i svagdje ubirao obilne plodove svoje aktivnosti i svećeničke zauzetosti,

a time je izazvao još veću mržnju svojih komunističkih protivnika koji su ga jedne noći mučki ubili.

Umro je smrću biblijskoga pravednika i kršćanskoga mučenika. Njegovi marksistički protivnici strijeljali su ga 13. veljače 1945. u Ljubuškomu u tridesetogodišnjem životu i jedanaestogodišnjem redovništvu. Ne zna mu se ni za grob, jer zlikovci su njegovim tijelom ispunili neku provaliju "na kamenjaru okrvavljenog hercegovačkoga stijena" (Umberto Lončar, *Tišina i nemiri*, Split 1993., str. 83). Na njega bi se kao rodoljuba mogle primijeniti riječi koje je njegov rođeni brat fra Umberto izrazio u stihovima: "Ljudi su tvoji čvrsti, snaga Hrvatske to je, jer nose pečat krša u duši vlastitog tijela."

To tijelo trune već šezdesetpet godina na nepoznatome mjestu njegove rodne grude koju je on žarko ljubio, za nju se nesebično žrtvovao i za nju napokon vlastitu krv prolio. Neka je nepomućeni i vječni mir njegovu pepelu u hrvatskoj zemlji i pokoj vječni njegovoj plemenitoj duši u neizmjerim prostorima neba!

dr. fra Častimir Majić

► *Nastavak sa str. 3*

John Henry kard. Newman (2)

Objavljena religija nije istina, nego osjećaj te stvar ukusa, nije nikakva objektivna činjenica, nije nadnaravna, i svaki pojedinac ima pravo govoriti i zastupati ono što mu odgovara. Pobožnost nije nužno utemeljena na vjeri. Ljudima je slobodno ići u Protestantsku ili Katoličku crkvu. Mogu u objema primiti dobro i utjehu, ali ne moraju ni jednoj pripadati. Mogu prijateljevati u duhovnim mislima i raspoloženjima bez ikakvih zajedničkih pogleda spram nauka te bez ikakve potrebe za nekim zajedništvom.

I budući da je prema tome religija jedno posve osobno motrište i privatna stvar, nužno se mora isključiti iz javnoga ljudskog ophođenja. I na kraju, što se to koga tiče ako netko svako novo jutro izabire neku novu religiju? Drsko je razmišljati o religiji nekoga pojedinca isto kao što je bezočno brinuti se za izvore njegovih prihoda ili o tome kako se skrbi za svoju obitelj. Religija nije ni na koji način društvena poveznica."

To se navlas poklapa s općeprihvaćenim suvremenim nazorima. Činjenica je kako se u duhovnim gibanjima našega vremena zaboravlja

pitanje i problem istine, štoviše, ponekada se pitanje istine čak i potiskuje. I možda je u tome danas središnji problem teologije i dušobrižništva. Najednom se ljudima istina čini kao nešto prezahtjevno, kao trijumfalizam nad drugima koji si netko ne smije niti može dopustiti. Ispustimo li pak istinu iz svoga zrenika, postaju upitne naše misije. Ako nije istina ono što naviještamo, ako nisu istina naša navještaj, naša vjera, ako istina evanđelja, istina Isusa Krista nije potrebna za spasenje čovječanstva, onda misije gube svoj nutarnji i vanjski smisao. I kao posljedica svega toga dolazi se do zaključka kako se u budućnosti treba truditi da bi kršćani bili dobri kršćani, muslimani dobri muslimani, hinduisti dobri hinduisti itd. Međutim, kako (spo)znati tko je dobar kršćanin, dobar musliman, dobar hinduist? Gdje su mjerila toga 'dobra'? Pojam ili shvaćanje kako su sva religijska očitovanja samo simboli nečega u konačnici nerazumljiva, neshvatljiva, svakodneвно ima sve više pobornika i u samoj teologiji, a trajno prodire i u liturgijsku praksu.

Gdje se to događa, odbacuje se pravovjere, a ono se bitno sastoji u tome da se cijelim bićem, duhom, dušom i srcem povjeravam cjelini istine koju sam spoznao u Crkvi. Treba se uvijek iznova vraćati početnom ishodištu.

Mentalitet koji je onodobno tako snažno kritizirao Newman danas je postao duh ovoga vremena. Tko se danas čvrsto drži Isusove istine, Božje objave te to zastupa otvoreno u javnosti, mora računati da će ga osuditi ili osumnjičiti za oholost, fundamentalizam i nesnošljivost spram drugih religija. Pitanje istine u ekumenskim se razgovorima i međureligijskom dijalogu nerijetko zbog dnevno-političkih i pragmatičnih razloga zaobilazi ili gura pod tepih. Na pozornici imamo danas nekakvu potrebu za duhovnosti odvojenom od vjere koja ni u čemu ne obvezuje. Kršćanska se obilježja i izražajni oblici – prisjetimo se samo križa te prijepora s križem u zapadnim demokracijama – potiskuju iz javnoga života, a vjera se ponovno svodi na čisto privatnu stvar.

Kardinal Newman je veliki ispit savjesti našega vremena. On je traj-

ni poziv i opomena ne upuštati se u kompromise s duhom svoga vremena i svijeta. Tko sklapa kompromise, kompromitira sebe i svoja uvjerenja i u konačnici izdaje svoje stajalište. Trebamo odvažno i s povjerenjem gledati u onoga koji je pobijedio svijet te se zauzimati za istinu prave vjere. I danas je istina objave neprocjenjivo blago koje treba prihvatiti s vjerom, živjeti u radosti, neustrašivo naviještati i svim silama braniti. Na svome kardinalskom grbu John Henry Newman dao je ispisati riječi: *Cor ad cor loquitur – Srce srcu zbori*. Čovjekovo Božjemu srcu, Božje – Isusovo srce čovjeku. A Beethoven je – naskroz gluhi – skladao svoju veličajnu svečanu misu – *Missa sollemnis* – te stavio u naslovniku: *Od srca k srcu*. Misao koja mora i nas potaknuti za opredjeljenje srcem i cijelim bićem, a ne samo razumom za Isusa Krista i njegovu istinu evanđelja. Tome nas uči povijest koja je uvijek poticajna u svojim velikim, nezaboravnim i nezaobilaznim likovima. Takav bijaše i jest jedan velikan, obraćenik kardinal Newman.

(Svršetak)